

Як захистити свої права в Європейському суді з прав людини

Європейський суд з прав людини був утворений у 1959 р. як судовий орган, який гарантує права, закріплені Європейською конвенцією про захист прав для всіх осіб, що перебувають під юрисдикцією договірної держави.

Від 1 листопада 1998 р. існує єдиний Суд, який постійно засідає у Страсбурзі (Франція).

Кількість суддів у цьому органі відповідає кількості держав-сторін Конвенції. Судді повністю незалежні, не представляють свої держави та обираються Парламентською асамблеєю Ради Європи.

Як звернутися із заявою до Європейського суду з прав людини?

Зі заявою в ЄСПЛ можуть звернутися безпосередньо окремі особи чи держави, які вважають, що їхні права були порушені.

Спочатку Суд розглядає, чи є скарга прийнятною для розгляду. Для цього вона повинна відповідати низці вимог, встановлених Конвенцією, наприклад.

- /// Заявники повинні довести, що «вичерпали всі засоби правового захисту всередині своєї держави», тобто, що їхня скарга була відхилена судом вищої інстанції своєї держави.
- /// Заявники повинні подати скаргу протягом шести місяців після прийняття остаточного рішення у справі в своїй державі.
- /// Якщо скарга прийнятна для розгляду, Суд, насамперед, закликає сторони (заявника і державу) до досягнення дружнього урегулювання. Якщо держава погоджується сплатити компенсацію, скарга відкликається.
- /// Суд розглядає справу по суті, тобто аналізує, чи було порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Об'єднайтеся у 3 групи. Кожна група отримує ситуацію, розглядає її та відповідає на поставлені питання.

Ознайомтеся з інформацією про діяльність Європейського суду з прав людини, поданою нижче.

У загальному колі представте ситуацію та можливі шляхи її вирішення. Інші групи коментують і обговорюють рішення щодо наведених ситуацій.

Аналізуємо ситуації

Ситуація 1

У вашому населеному пункті на місці єдиного парку планують побудувати стоянку для автомобілів. Десять місцевих жителів проводять мирну демонстрацію з вимогами заборонити знищення парку. Вони посилаються на те, що це — єдиний парк у населеному пункті, який їм потрібен для відпочинку, а їхнім дітям — для розваг.

На місце подій прибуває поліція, яка забороняє проводити демонстрацію, посилаючись на відсутність необхідного дозволу і вимагає розійтись по домівках. Демонстранти відмовляються розійтись і сідають на землю.

Поліція застосовує силові методи, дехто з демонстрантів отримує тілесні ушкодження.

Обговорення

■ Чи були порушені права демонстрантів? Якщо так, то які саме?

■ Як демонстранти можуть захистити свої права?

■ Чи можуть демонстранти звернутись з колективною скаргою до Європейського Суду з прав людини? Назвіть умови, яких необхідно дотримуватися для подання скарги.

■ Порушенням якої статті (статей) Європейської конвенції з прав людини (Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) можна обґрунтувати скаргу? Поясніть свою думку.

Ситуація 2

Юсуф був заарештований поліцією у сусідній країні, яка є членом Європейського Союзу. Оскільки у нього були проблеми з документами, суд цієї країни вирішив, що цей громадянин має бути депортований у країну походження.

Юсуф намагається оскаржити рішення суду. Він стверджує, що належить до етнічної меншини, яка піддається дискримінації в країні його походження, і якщо його туди повернуть, то, скоріш за все, до нього будуть застосовані тортури або він взагалі буде вбитий.

Обговорення

■ Чи може Юсуф звернутися до Європейського Суду з прав людини зі скаргою на сусідню країну за рішення вислати/депортувати його до країни походження? На яку статтю (статті) Європейської конвенції з прав людини (Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) він може посилатись у своїй скарзі?

■ Чи може він скаржитися на країну свого походження? Думку обґрунтуйте.

Ситуація 3

У 2015 році Тамара, громадянка України, подала позов щодо розірвання шлюбу, в якому вона перебувала 14 років з громадянином іншої держави. Її чоловік щодо розірвання шлюбу заперечень не має, але суд розгляд справи і винесення рішення відкладав з різних причин загальним терміном більше ніж на рік.

Тамара хотіла підтримувати контакти зі своїми дітьми, народженими у шлюбі, але законодавство цієї країни забороняє їй це, поки не завершиться процедура розірвання шлюбу.

Обговорення

■ Чи наявне в цій ситуації порушення прав людини?

■ На яку статтю Європейської конвенції з прав людини (Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) може спиратися Тамара, щоб оскаржити цю ситуацію?

■ Опишіть різні етапи проходження скарги, яку може подати Тамара, в Європейському Суді з прав людини.